

УДК 378.016:811.161.2:331.54:378-054.6-057.875

Лещенко Т.О., Юфименко В.Г.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Розглянуто концептуальні засади вивчення української мови як іноземної, мету мовної підготовки іноземців у закладах вищої медичної освіти України - інструменту їхньої професійної адаптації.

Ключові слова: *українська мова як іноземна, медична мовна освіта іноземців, професійна адаптація, професійне спілкування.*

The article is devoted to the conceptual basis, aim and tasks of learning Ukrainian as a foreign language and instrument of professional adaptation of foreigners' language education in Ukrainian high medical school institutions.

Keywords: *Ukrainian as a foreign language, the instrument of professional adaptation of foreigners' language education, professional communication.*

Рассмотрены концептуальные основы изучения украинского языка как иностранного, цели языковой подготовки иностранцев в медицинских вузах Украины - инструмента их профессиональной адаптации.

Ключевые слова: *украинский язык как иностранный, медицинское языковое образование иностранцев, профессиональная адаптация, профессиональное общение.*

Постановка проблеми. Особливість сучасного стану навчання іноземців мови полягає в модернізації методичної та методологічної освітньої парадигми відповідно до вимог Болонської конвенції і положень загальноєвропейських документів із мовної освіти. Одним із визначальних положень Болонського процесу є відповідність рівня освіти в Україні світовим стандартам, можливість застосування й використання знань випускників закладів вищої освіти, у тому числі медичних, у країнах Європи. Лікар, акушерка, фельдшер, медична сестра, зубний технік мають досконало

володіти фаховими знаннями й уміннями. З розвитком охорони здоров'я відбуваються зміни в медичній освіті, значно ширшими стають функції медичного персоналу. Але наявність тільки предметних знань не є запорукою їхньої успішної професійної діяльності. Тому професійна компетентність медичного фахівця охоплює не лише загальний догляд за хворими з основами маніпуляційної техніки, а й знання іноземної мови (ІМ) [5].

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Різним аспектам підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах, ролі викладача української мови як іноземної, його функціям і вимогам до нього присвячені численні дослідження науковців, опубліковані в працях Т.Грищенко, Е. Жавжарової, С.Соколова, Т. Лещенко, Л. Пуховської та ін. [4-7]. За «Загальноєвропейськими рекомендаціями», іноземні студенти немовних закладів вищої освіти мають оволодіти загальнонавчальною і професійно орієнтованою ІМ. Це стосується й студентів вищих медичних навчальних закладів, які в оволодінні мовою мають здобути такий рівень комунікативної компетенції, який дозволить їм користуватися ІМ у медичній галузі професійної діяльності. Проблема якості підготовки медичного персоналу стає все актуальнішою у зв'язку зі зростаючими вимогами до рівня їхньої підготовки. Сучасна підготовка фахівця-медика має бути зорієнтована на оволодіння ним ІМ, що передбачає коректне з точки зору норми і стилю, ситуативне і контекстне адекватне користування мовленням як засобом усної та писемної комунікації в усіх сферах професійного спілкування [1]. Володіння іноземною мовою для медичного спеціаліста стає його значущою особистісною характеристикою, що передбачає здатність вступати до ділової комунікації.

Мета дослідження - пошук ефективних підходів до навчання української мови як іноземної у вищій школі для прискорення професійної адаптації іноземних студентів в Україні.

Професійно спрямована медична українська мова – це інтегрований предмет, навчання якого поєднує в собі цикли навчання граматики, лексики,

орфографії та пунктуації, а також вивчення лексики і стилістики власне медичної української мови. Окрім вищезгаданих предметів, курс тісно пов'язаний із клінічними дисциплінами і дисциплінами загального медичного циклу, адже неможливо викладати студентам тему медичної спрямованості, не маючи уявлення про її зміст.

Навчання фахової лексики іноземних студентів медичних закладів вищої освіти виступає необхідним складником адаптації в досягненні провідної мети навчання студентів іноземної української мови як засобу спілкування в навчальній і професійній діяльності.

Для того, аби досить вільно читати медичну літературу й розуміти усні повідомлення, а також уміти порозумітися зі спеціалістами, в першу чергу потрібна кількісна і якісна конкретизація бажаних результатів навчання, тобто встановлення конкретних критеріїв володіння мовою на фонетичному, лексичному/граматичному рівнях.

Із цією метою необхідно відібрати: а) фонетичний; б) лексичний загальномовний, загальнонауковий і термінологічний; в) морфолого-синтаксичний мінімуми відповідно до рецептивної і продуктивної сторін поставленої мети навчання.

Серед усієї різноманітності мовного матеріалу, що підлягає засвоєнню студентами-медиками, лексика посідає особливе місце, тому що нагромадження словникового запасу й уміння його використовувати - це передумова оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності. Тому в процесі викладання української мови як іноземної в медичному закладі вищої освіти посилену увагу ми звертаємо на вивчення професійно-орієнтованої лексики.

Досвід нашої роботи показав, що після закінчення підготовчих відділень найрозвиненішим видом мовленнєвої діяльності іноземних студентів медичного закладу стає читання. Шляхом порівняльного експерименту в групах було доведено, що лексику медичного спрямування краще засвоюють ті студенти, в яких навички читання сформовані.

Широке використання професійно орієнтованих текстів формує інтерес студентів до вивчення іноземної мови, з яким пов'язані потужні резерви підвищення ефективності навчання мови.

У читанні професійно орієнтованих текстів вагоме значення має опанування анатомічною, клінічною і фармацевтичною лексикою іноземної української мови, володіння якою є важливим компонентом професійно спрямованої іншомовної комунікативної компетенції фахівця медичної галузі, а також збагачення майбутніх медичних працівників загальнонавчальною лексикою як основою для плідної інтерактивної мовленнєвої діяльності [3].

Висновки і перспективи дослідження. Проблемні завдання вимагають роздумів, інтерпретації й актуалізації фахової інформації, власних доказів, удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах критичного мислення. Урахування принципу наочності виступає стимулом до мовленнєвої діяльності. Наочність викликає в студентів позитивні емоції, допомагає в кращому сприйнятті, розумінні та запам'ятовуванні матеріалу, іноземний студент свідомо піддає сумніву ті чи інші положення, думки чи вислови.

Мовна підготовка іноземних студентів медичних закладів вищої освіти - вкрай важлива складова професійної підготовки медичного працівника. Вивчення мови за професійним спрямуванням у наш час набуває особливого значення для майбутніх лікарів, і саме викладач мусить знайти такі форми і методи, щоб цей процес був цікавим і бажаним для студентів [2]. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати новітні інформаційні технології інтерактивного навчання, за допомогою яких іноземні студенти навчаться чітко формулювати і висловлювати свою позицію, спілкуватися, дискутувати, сприймати й оцінювати інформацію, тобто активно вживати терміни у всіх видах діяльності, що пришвидшить процес професійної адаптації та соціалізації.

Література

1. Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України (Проект) // Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (рубрика «Громадське обговорення») від 6 грудня 2012 року. Режим доступу: <http://www-center.univer.kharkov.ua/lang/ru/concept.php>

2. Лещенко Т. О. Особливості мовної підготовки іноземних студентів вищих медичних навчальних закладів України / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Європейський вибір - невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2013. – С. 111–112.

3. Лещенко Т. О. Українська мова в медицині : навч. посіб. для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / Т. О. Лещенко, Т. В. Шарбенко, В. Г. Юфименко. – Полтава, 2017. – 332 с.

4. Лещенко Т. О. Профільна адаптація самостійної роботи студентів як технологія навчання предмета "Українська мова за професійним спрямуванням" / Т. О. Лещенко, Т. В. Шарбенко, В. Г. Юфименко // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : матеріали навч.-наук.конф. з міжнародною участю. – Полтава, 2017. – С. 83–85.

5. Пуховська Л. П. Вивчення іноземних мов у контексті формування загальноєвропейського освітнього простору /Л. П. Пуховська // Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців: зб. наук. ст. - К.: КІТЕП, 2000. - С. 32-38.

6. Розвиток адаптивності іноземних студентів-першокурсників із метою збереження і зміцнення психосоматичного здоров'я та формування здорового способу життя / [Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко, І. В. Самойленко, В. І. Владимірова] // Формування здорового способу життя студентів-медиків засобами освіти : матеріали Всеукр. конф. – Полтава, 2011. – Ч. 2. – С. 123–125.

7. Соколова С. В. Методика формування граматичної компетенції з української мови як іноземної : навчально-методичний посібник / С.В.

Соколова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Ін-т укр. філології. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. - 122 с.